

KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS LĒMUMS (ES) 2020/1265**(2020. gada 9. septembris),****ar ko Vācijai atļauj kultūras mantojuma aizsardzībai piešķirt atļauju biocīdiem, kas sastāv no slāpekļa, kurš iegūts *in situ****(izziņots ar dokumenta numuru C(2020) 6028)***(Autentisks ir tikai teksts vācu valodā)**

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 528/2012 (2012. gada 22. maijs) par biocīdu piedāvāšanu tirgū un lietošanu ⁽¹⁾ un jo īpaši tās 55. panta 3. punktu,

apspriedusies ar Biocīdu pastāvīgo komiteju,

tā kā:

- (1) Regulas (ES) Nr. 528/2012 I pielikumā ir iekļautas aktīvās vielas, kurām ir labvēlīgāks vides, cilvēka vai dzīvnieku veselības profils. Tāpēc šīs aktīvās vielas saturošiem biocīdiem var piešķirt atļauju vienkāršotas procedūras kārtībā. Slāpekļis ir iekļauts Regulas (ES) Nr. 528/2012 I pielikumā ar ierobežojumu, ka to var lietot ierobežotā daudzumā tūlītējas lietošanas tvertnēs.
- (2) Uz Regulas (ES) Nr. 528/2012 86. panta pamata slāpekļis ir apstiprināts par aktīvo vielu lietošanai 18. produkta veida biocīdos "insekticīdi" ⁽²⁾. Biocīdiem, kas sastāv no apstiprinātā slāpekļa, ir piešķirtas atļaujas vairākās dalībvalstīs, arī Vācijā, un tie tiek piegādāti gāzes balonos ⁽³⁾.
- (3) Slāpekli iespējams iegūt arī *in situ* (uz vietas) no apkārtējā gaisa. *In situ* iegūta slāpekļa lietošana Savienībā patlaban nav apstiprināta, un tas arī nav nedz norādīts Regulas (ES) Nr. 528/2012 I pielikumā, nedz iekļauts biocīdu sastāvā ietilpstošu esošo aktīvo vielu pārskatīšanas programmā, kas sniegta Komisijas Deleģētās regulas (ES) Nr. 1062/2014 ⁽⁴⁾ II pielikumā.
- (4) Uz Regulas (ES) Nr. 528/2012 55. panta 3. punkta pamata Vācija 2020. gada 24. aprīlī Komisijai iesniedza pieteikumu, kurā lūgta atkāpe no minētās regulas 19. panta 1. punkta a) apakšpunkta, proti, lūgts atļaut kultūras mantojuma aizsardzībai lietot biocīdus, kas sastāv no slāpekļa, kurš iegūts *in situ* no apkārtējā gaisa ("pieteikums").
- (5) Kultūras mantojumu var bojāt plašs kaitīgo organismu klāsts, no kukaiņiem līdz mikroorganismiem. Šo organismu klātbūtnes dēļ ne vien var iet bojā pats kultūras priekšmets, bet arī rodas risks šiem kaitīgajiem organismiem izplatīties uz citiem tuvumā esošiem priekšmetiem. Ja priekšmetus attiecīgi neapstrādā, tie var tikt nelabojami sabojāti, un tādējādi tiktu nopietni apdraudēti kultūras mantojums.
- (6) *In situ* iegūtu slāpekli izmanto, lai kontrolētu kaitīgos organismus uz kultūras mantojuma priekšmetiem, (pastāvīgi vai uz laiku) hermetizētās apstrādes teltīs vai kamerās šajā nolūkā radot anoksiju (kontrolētu atmosfēru, kurā skābekļa koncentrācija ir ļoti zema). No apkārtējā gaisa tiek atdalīts slāpekļis, ko iesūknē apstrādes teltī vai kamerā, šīs gāzes saturu atmosfērā paaugstinot apmēram līdz 99 % un attiecīgi panākot, ka tajā gandrīz vairs nav skābekļa. Iesūknētā slāpekļa mitrumu apstrādes zonā noregulē tādu, kāds vajadzīgs apstrādājamam priekšmetam. Apstrādes teltī vai kamerā radītajos apstākļos kaitīgie organismi nespēj izdzīvot.

⁽¹⁾ OV L 167, 27.6.2012., 1. lpp.⁽²⁾ Komisijas Direktīva 2009/89/EK (2009. gada 30. jūlijs), ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 98/8/EK, lai iekļautu tās I pielikumā aktīvo vielu slāpekli (OV L 199, 31.7.2009., 19. lpp.).⁽³⁾ Atļauto biocīdu sarakstu skatīt: <https://echa.europa.eu/fr/information-on-chemicals/biocidal-products>.⁽⁴⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 1062/2014 (2014. gada 4. augusts) par darba programmu visu to esošo aktīvo vielu sistemātiskai pārbaudei, kuras satur Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 528/2012 minētie biocīdi (OV L 294, 10.10.2014., 1. lpp.).

- (7) Pēc Vācijas sniegtās informācijas, *in situ* iegūta slāpekļa lietošana šķiet vienīgais iedarbīgais kaitīgo organismu kontroles paņēmieni, kuru bez bojājumu izraisīšanas iespējams izmantot visu veidu materiāliem un materiālu kombinācijām, kas atrodas kultūras iestādēs.
- (8) Anoksijas jeb pārveidotās, jeb kontrolētās atmosfēras metode ir norādīta standarta EN:16790:2016 “Kultūras mantojuma saglabāšana. Integrētā kaitēkļu apkarošana (IPM) kultūras mantojuma aizsardzībai” sarakstā, un slāpekļi šajā standartā ir aprakstīti kā anoksijas radīšanai “visbiežāk izmantotais”.
- (9) Ir pieejami tādi citi kaitīgo organismu kontroles paņēmieni kā aukstumapstrāde, karstumapstrāde, apstrāde ar siltu gaisu kontrolēta mitruma apstākļos. Turklāt šajā nolūkā iespējams izmantot citas aktīvās vielas. Tomēr Vācija ir norādījusi, ka visus šos paņēmienus ierobežo materiāli, kam tos var izmantot.
- (10) Pieteikumā norādīts, ka apstrāde ar biocīdiem, kas satur citas aktīvās vielas, uz apstrādātajiem priekšmetiem atstāj atliekas, kas var pakāpeniski nonākt vidē un radīt risku cilvēka veselībai. Tas jo īpaši attiecas uz muzejos izstādītiem kultūras priekšmetiem un dokumentiem, ar kuriem var iepazīties arhīvos un bibliotēkās.
- (11) Pēc Vācijas iesniegtās informācijas, termotrieciena procesi (saldēšana vai karstumapstrāde) nelabvēlīgi ietekmē vairākus materiālus. Temperatūras paaugstināšanās vai pazemināšanās kultūras mantojuma priekšmetus var neatgriezeniski sabojāt.
- (12) Pēc pieteikuma informācijas, kultūras mantojuma iestādēs lietot slāpekļa balonus ir praktiski neizdevīgi. Balonos gāze ir ierobežotā daudzumā, tā bieži jātransportē un jāglabā atsevišķi. Turklāt sakarā ar vajadzīgā balonu skaita svaru vairākās vēsturiskās muzeju ēkās varētu tikt pārsniegta pieļaujamā slodze uz grīdu. Turklāt apstrāde ar slāpekli balonos liedz tādā veidā, kā tas dažu materiālu apstrādē nepieciešams, apstrādes zonā kontrolēt relatīvo mitrumu.
- (13) Pieprasot, lai kultūras mantojuma iestādes kaitīgo organismu kontrolei izmantotu vairākus paņēmienus, no kuriem katrs būtu piemērots specifiskiem materiāliem un priekšmetiem, nevis izmantotu vienu, jau lietotu un visiem materiāliem piemērotu paņēmieni, šīm iestādēm rastos papildu izmaksas un kļūtu grūtāk sasniegt mērķi integrētajā kaitēkļu apkarošanā beigt izmantot bīstamākas aktīvās vielas.
- (14) Diskusijas par iespējamu atkāpi, kas balstītos uz Regulas (ES) Nr. 528/2012 55. panta 3. punktu un attiektos uz slāpekli, kas iegūts *in situ*, notika vairākās Komisijas Biocīdu jomā kompetento iestāžu ekspertu grupas sanāksmēs ⁽ⁱ⁾ 2019. gadā.
- (15) Turklāt Eiropas Ķīmikāliju aģentūra pēc Komisijas lūguma, kas sekoja pirmajam, līdzīgam, no Austrijas saņemtam pieteikumam, kurā lūgta atkāpe attiecībā uz biocīdiem, kas sastāv no *in situ* iegūta slāpekļa, īstenoja šim pieteikumam veltītu sabiedrisku apspriešanos, kurā visām ieinteresētajām personām bija iespējams paust viedokli. Lielākā daļa no 1487 saņemtajiem komentāriem atbalstīja atkāpes piešķiršanu. Daudzi viedokli izteikušie aprakstīja alternatīvo pieejamo paņēmieni trūkumus: termiska apstrāde noteiktus materiālus var bojāt; lietojot citas aktīvās vielas, uz artefaktiem tiek atstātas toksiskas atliekvielas, kas pakāpeniski izdalās vidē; lietojot slāpekli balonos, nav iespējams tādā veidā, kā dažu materiālu apstrādē nepieciešams, apstrādes zonā kontrolēt relatīvo mitrumu.
- (16) Divas starptautiskas organizācijas, kas pārstāv muzejus un kultūras mantojuma vietas, proti, Starptautiskā Muzeju padome un Starptautiskā Pieminekļu un ievērojamu vietu padome, ir paudušas nodomu iesniegt pieteikumu, kurā lūgts *in situ* iegūtu slāpekli iekļaut Regulas (ES) Nr. 528/2012 I pielikumā, tādējādi atļaujot dalībvalstīm piešķirt atļauju biocīdiem, kas sastāv no *in situ* iegūta slāpekļa; šādi tiek apieta vajadzība pēc atkāpes saskaņā ar minētās regulas 55. panta 3. punktu. Tomēr šāda pieteikuma novērtēšana, vielas iekļaušana Regulas (ES) Nr. 528/2012 I pielikumā un biocīdu atļauju iegūšana prasa laiku.
- (17) Pieteikums liecina, ka Vācijā nav pieejamas lietderīgas alternatīvas, jo visiem patlaban pieejamiem alternatīvajiem paņēmieniem ir trūkumi: vai nu tie nav piemēroti visu materiālu apstrādei, vai ir praktiski neizdevīgi.

⁽ⁱ⁾ 83., 84., 85. un 86. Komisijas Dalībvalstu Regulas (ES) Nr. 528/2012 īstenošanas jautājumos kompetento iestāžu pārstāvju ekspertu grupas sanāksmes, kas attiecīgi notikušas 2019. gada maijā, jūlijā, septembrī un novembrī. Šo sanāksmju protokoli ir pieejami https://ec.europa.eu/health/biocides/events_en#anchor0.

- (18) Uz visu šo argumentu pamata jāsecina, ka *in situ* iegūts slāpekļis ir būtiski nepieciešams Vācijas kultūras mantojuma aizsardzībai un ka lietderīgas alternatīvas nav pieejamas. Tāpēc būtu Vācijai jāatļauj kultūras mantojuma aizsardzībai piedāvāt tirgū un lietot biocīdus, kas sastāv no *in situ* iegūta slāpekļa.
- (19) Lai biocīdus, kas sastāv no *in situ* iegūta slāpekļa, varbūtēji iekļautu Regulas (ES) Nr. 528/2012 I pielikumā un dalībvalstis tiem pēc tam piešķirtu atļaujas, ir vajadzīgs laiks. Tāpēc uz laikposmu, kurā būtu iespējams izpildīt pamatprocedūras, ir lietderīgi atļaut atkāpi,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Vācija līdz 2024. gada 31. decembrim drīkst atļaut kultūras mantojuma aizsardzībai piedāvāt tirgū un lietot biocīdus, kas sastāv no *in situ* iegūta slāpekļa.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Vācijas Federatīvajai Republikai.

Briselē, 2020. gada 9. septembrī

Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Stella KYRIAKIDES